

Det veterinære beredskabs betydning og effektivitet i forhold til smitte til mennesker

Else Smith

Adm. direktør, ph.d.

Fælles historie og naturhistorie

- Historisk tæt samarbejde mellem sundheds- og veterinærsektor om "fælles" infektioner: hundegalskab (ræve, flagermus), miltbrand (kvæg, geder), mælkebårne epidemier (før pasteuriseringens tid), BSE/vCJD i nyere tid
- Veterinære beredskab opstod med human-præventivt sigte: mælke- og kødkontrol, stadsdyrlæge
- Mikroorganismer har fælles oprindelse og er under konstant forandring. Nye typer og undertyper, der ikke tidligere har været et problem, bliver det pludselig. SARS (desmerdyr) og pandemisk influenza (fx fra fugle/fjerkræ, svin, mink)

Infektioner hos dyr og mennesker

- Mange infektioner findes enten hos dyr eller mennesker
- Enkelte infektioner kan give sygdom hos både dyr og mennesker
- En række mikroorganismer kan opholde sig hos dyr, fx i tarmsystemet uden at dyrene er syge, men kan gøre mennesker syge. Stor betydning for fødevaresikkerhed
- Ændringer i sygdomsmønstret kan ske hurtigt. Fx kan resistensgener overføres mellem "menneske-" og "dyrebakterier". Fx MRSA

Eksempler på problemstillinger, hvor der aktuelt samarbejdes - I

- Fødevarebårne infektioner ("daglige" samt i udbrud som fx VTEC i bønnespirer): Fælles håndteringsvejledning og arbejdsgrupper
- Q-feber (kvæg, geder, aktuelt ikke et problem, men udbrud i Holland): Fælles arbejdsgruppe
- Influenza hos dyr, primært fjerkræbesætninger, men også andre produktionsdyr og vilde fugle: Fælles vejledning og arbejdsgruppe

Eksempler på problemstillinger, hvor der aktuelt samarbejdes - II

- MRSA og andre antibiotikaresistente infektioner, der kan overføres direkte ved kontakt med dyr eller via fødevarer til mennesker: Fælles arbejdsgruppe
- EU samarbejde via bl.a. EMA om antibiotika
- Anden antibiotikaresistens: DANMAP, Nationalt Antibiotikaråd
 - Sundhedssektoren og Sundhedsstyrelsen er meget tilfreds med, at den fælles antibiotika-problemstilling er blevet taget meget alvorligt af danske veterinære myndigheder og af fødevarerbranchen

Fælles metoder og viden

- Fælles viden om laboratoriemetoder til diagnostik
- Fælles viden om overvågning af infektioners forekomst og udbredelse
- Fælles viden om smitteveje og metoder til at begrænse smittespredning
- Fælles brug af antibiotika til behandling - og dermed fælles resistensproblemer! Der er dog lovmæssige begrænsninger i brug af mange antibiotika til dyr
- Fælles viden om muligheder for indgreb, fx ved hjælp af lovgivning, kontrol og information

Eksempler på fremtidige fælles truende scenarier

- Øget globalisering, herunder stigende import af antibiotikaresistens via dyr/fødevarer (antibiotikapolitik, produktionshygiejne) og mennesker (rejser)
- Klimaforandringer lokalt, fx spredning af Weil's syge fra rotter under oversvømmelser, og diverse infektioner kan sprede sig fra dyr via myg og flåter
- Overvågning i dyr af fx West Nile Virus mhp. risikovurdering af ny infektion

Fælles temaer i et myndighedsperspektiv

- Risikovurdering (diagnostik, overvågning, forskning)
- Risikohåndtering (isolation, vaccination, antibiotikabehandling, lovgivning, kontrol)
- Risikokommunikation (til målgrupper, befolkning)

Vigtigste samarbejdsområder

- Den vigtigste forudsætning for forebyggende foranstaltninger er: udveksling af overvågningsinformation fra mikrobiologisk diagnostik (mennesker, dyr, fødevarer) eller på informationer fra internationale overvågnings-netværk
- Den veterinære og humane indsats skal koordineres, men vil ofte være forskellig
- Koordineret information om risikoens omfang og de forebyggende indsatser er væsentlig

Forskelle i forudsætninger/mål/viden – karakteristika for den veterinære sektor

- Dyr findes i helt forskellige rammer og sektorer: produktionsdyr, hobbydyr og vilde dyr
- Der findes mange forskellige dyrearter
- Formål med de veterinære indsatser er forskellige, fx økonomi i fødevareproduktion, dyrevelfærd
- Indsatser er meget lovbundne (EU-regler, fri bevægelighed mv.), og de kan være drastiske af hensyn til helheden, fx nedslagning af dyr

Forskelle i forudsætninger/mål/viden – karakteristika for sundhedssektoren

- Viden om smitsomme sygdommes hos mennesker og håndtering af smitsomme sygdomme i sundhedsvæsenet er som udgangspunkt ens for alle mennesker og værdigrundlaget er etisk
- Indsats mod smittespredning er reguleret af regler om patientrettigheder og egentlige tvangsforanstaltninger er reguleret af Epidemiloven, der sikrer patientens retsstilling samt af IHR (International Health Regulations fra WHO)

Forskellige organisationer og sektorer

- I princippet kun to statslige institutioner i sundhedssektoren: Sundhedsstyrelsen med de lokale embedslægeinstitutioner samt Statens Serum Institut. Hertil kommer regionale mikrobiologiske afdelinger mv., der også er en del af sundhedssektoren
- FVST er myndighed og DTU-Veterinærinstituttet står for diagnostik og vacciner
- Opdeling på sundhedssektor og veterinære organisationer genfindes i de respektive internationale samarbejdsorganisationer

Konklusioner - I

- Det veterinære beredskab inkl. fødevareberedskab har stor betydning for den menneskelige sundhed - både hvad angår overvågning (risiko-vurdering) og smittebegrænsende indgreb (risiko-håndtering)
- Der er mange områder i beredskabet, der allerede i dag samarbejdes om
- Samarbejdet vil kunne udbygges og vil måske i fremtiden på enkelte mere tekniske områder kunne drives i fællesskab (laboratorier?)

Konklusioner - II

- Pga. forskellige forudsætninger og overordnede formål med indsatser er det vigtigt, at hver sektor fortsat dyrker egne ansvarsområder, herunder de respektive internationale samarbejdsrelationer og overvågningsnetværk (EU, WHO, nordisk)
- Det er vigtigt, at både de internationale og nationale samarbejdsrelationer etableres og udvikles i "fredstid", så vi er bedst muligt rustet til næste store fælles udfordring eller trussel. Vi ved den kommer, bare ikke altid hvornår eller hvordan

Tak for ordet!

